

Ar grozījumiem, kas izsludināti līdz 2005.gada 15.jūnijam.

Grozījumi: 03.08.2000. likums (L.V., 23.aug., nr.298/299;
prec. L.V., 1.sept., nr.307/309; Ziņotājs, 2000, nr.17)
10.05.2001. likums (L.V., 30.maijs, nr.83; Ziņotājs, 2001, nr.12)
17.03.2005. likums (L.V., 1.apr., nr.52; Ziņotājs, 2005, nr.8)
26.05.2005. likums (L.V., 15.jūn., nr.94)

Saeima ir pieņēmusi un Valsts
prezidents izsludina šādu likumu:

Enerģētikas likums

I nodaļa. Vispārīgie noteikumi

1.pants

Likumā ir lietoti šādi termini:

1) **enerģija** - šā likuma izpratnē: prece ar noteiktu vērtību - iegūtā elektroenerģija vai siltumenerģija, kā arī gāze;

2) **energoapgāde** - enerģētikas jomā veicama komercdarbība, kurai ir nepieciešama licence un kura ietver elektroenerģijas vai siltumenerģijas ražošanu, elektroenerģijas, siltumenerģijas vai gāzes iepirkšanu, pārveidi, uzglabāšanu, pārvadi, sadali vai tirdzniecību;

3) **energoapgādes komersants** — licencēts komersants, kas nodarbojas ar energoapgādi;

4) **energoapgādes komersanta objekts** - energoapgādes komersantam piederoša vai tā lietošanā esoša manta (ēkas, būves, stacijas, iekārtas, ierīces, ietaises, tīkli, līnijas un to piederumi), kuru tieši izmanto energoapgādei;

5) **energoefektivitāte** - enerģijas izmantošanas lietderīguma pakāpe, kas izpaužas kā galaprodukta veida un kvalitātes samērs ar enerģijas patēriņu;

6) **energoresursi** - apzinātie kurināmā krājumi un enerģijas avoti, kurus var izmantot tiešai lietošanai vai enerģijas iegūšanai;

7) (*izslēgts ar 17.03.2005. likumu*);

8) **sekundārie energoresursi** - energoresursi, kuri rodas jebkura veida tehnoloģiskajos procesos kā blakusprodukts, arī tehnoloģiskajā procesā neizlietotā enerģija, kas ir derīga tālākai izmantošanai;

9) **vietējie energoresursi** - Latvijā apzinātie atjaunojamie energoresursi un kurināmā krājumi, kurus var izmantot tiešai lietošanai vai enerģijas iegūšanai;

10) **enerģijas lietotājs** - fiziskā vai juridiskā persona, kas no energoapgādes komersantiem pērk un savām vajadzībām patērē konkrētā veida enerģiju vai kurināmo vai lieto to energoapgādē vai cita veida komercdarbībā;

11) **enerģijas pārvade** - energoapgādes veids, kas ietver enerģijas transportēšanu pa augsta sprieguma tīkliem vai augsta spiediena vadiem, lai piegādātu to attiecīgai sadales sistēmai vai tieši lietotājiem, izņemot enerģijas tirdzniecību;

12) **enerģijas sadale** - energoapgādes veids, kas ietver energoresursu vai enerģijas transportēšanu pa vidēja un zema sprieguma tīkliem vai augsta, vidēja un zema spiediena vadiem, izņemot enerģijas tirdzniecību;

13) **enerģijas tirdzniecība**— energoapgādes veids, kas ietver enerģijas iepirkšanu pārdošanai un pārdošanu enerģijas lietotājiem;

14) **enerģijas ražošana** - energoapgādes veids, kas ietver energoresursu pārveidošanu lietošanai nepieciešamā enerģijā;

15) (*izslēgts ar 17.03.2005. likumu*);

16) **kurināmais** - nafta un naftas produkti, dabasgāze, sašķidrinātā gāze, degakmens, degakmens gāze un eļļa, ogle, kūdra, kurināmā koksne un cita biomasa, kodoldegviela, kuru sadedzina enerģijas iegūšanai;

17) **kurināmā drošības rezerve** - energoapgādes komersanta īpašumā esošs noteikts kurināmā krājums, kas ir nepieciešams, lai nodrošinātu enerģijas lietotāju nepārtrauktu apgādi ar attiecīgā veida enerģiju;

18) **licence** - saskaņā ar likumu izsniegta speciāla atļauja, kas nosaka energoapgādes komersanta tiesības un pienākumu nodarboties ar energoapgādi licences darbības zonā;

19) **licences darbības zona** - licencē noteikta teritorija, kurā ir tiesīgs darboties konkrētais energoapgādes komersants un enerģijas lietotājs;

20) **regulators** - valsts vai pašvaldības iestāde, kura saskaņā ar likumu regulē energoapgādi;

21) **horizontālā integrācija** — viens energoapgādes komersants vai koncerns veic vismaz vienu no enerģijas ražošanas, pārvades, sadales, piegādes vai dabasgāzes uzglabāšanas funkcijām un kādu darbību, kas nav saistīta ar energoapgādi;

22) **vertikālā integrācija** — viens energoapgādes komersants vai koncerns veic vismaz vienu no šādiem energoapgādes veidiem: enerģijas pārvade vai sadale vai dabasgāzes uzglabāšana un vismaz vienu no šādiem energoapgādes veidiem: enerģijas ražošana vai tirdzniecība;

23) **sistēmas operators** — energoapgādes komersants, kas pilda enerģijas pārvades, sadales vai dabasgāzes uzglabāšanas funkcijas un atbild par sistēmas ekspluatāciju, uzturēšanas nodrošināšanu un, ja vajadzīgs, — attīstību noteiktā teritorijā, kā arī par sistēmas savstarpēju savienošana ar citām sistēmām un par sistēmas spēju ilgtermiņā nodrošināt pamatotu pieprasījumu attiecībā uz enerģijas transportēšanu un uzglabāšanu;

24) **atjaunojamie energoresursi** - vēja, saules, ģeotermālā, viļņu, paisuma-bēguma, ūdens enerģija, atkritumu poligonu un notekūdeņu attīrīšanas iekārtu gāzes un biogāze, biomasa [bioloģiski noārdāmā frakcija produktos, rūpniecības un sadzīves atkritumos, lauksaimniecības (ieskaitot augu un dzīvnieku izcelsmes vielas), kā arī mežsaimniecības un līdzīgu nozaru ražošanas atlikumos];

25) **sistēmas lietotājs**—fiziskā vai juridiskā persona, kas izmanto enerģijas pārvades vai sadales sistēmas vai dabasgāzes krātuves pakalpojumus;

26) **savstarpēji savienota sistēma** — vairākas sistēmas, kas savienotas savā starpā;

27) **fiksēta maksājuma apjoma līgums** — līgums, kurā iekļauta pircēja un pārdevēja vienošanās, ka gadījumā, ja pircējs nevēlas saņemt visu līgumā noteikto preces apjomu, tas maksā par visu līgumā noteikto preces apjomu;

28) **tiešā līnija** — dabasgāzes vads, kas papildina savstarpēji savienotas dabasgāzes pārvades sistēmas;

29) **pārvades sistēma** — enerģijas pārvades tīkls ar visiem pārvades funkciju veikšanai nepieciešamajiem energoapgādes komersanta objektiem, kurus izmanto enerģijas transportēšanai;

30) **sadales sistēma** — enerģijas sadales tīkls ar visiem sadales funkciju veikšanai nepieciešamajiem energoapgādes komersanta objektiem, kurus izmanto enerģijas transportēšanai un sadalei;

31) **tīkls** — līniju un iekārtu kopums, kas nepieciešams enerģijas transportēšanai. Ielu apgaismojuma tīkls ir atsevišķs, ar uzskaites mēraparātu tehniski nodalīts līniju vai iekārtu kopums, ko izmanto ielu, laukumu un citu publiskai lietošanai paredzētu teritoriju apgaismošanai un kas netiek izmantots elektroenerģijas transportēšanai un sadalei citiem enerģijas lietotājiem;

32) **autonomais ražotājs** — komersants, fiziskā vai juridiskā persona, kas ražo elektroenerģiju vai siltumenerģiju nolūkā patērēt to paša vajadzībām;

33) **neatkarīgais ražotājs** — energoapgādes komersants, kas ražo elektroenerģiju vai siltumenerģiju, bet neveic tās sadali vai pārvadi sistēmā, kurā ir iekļauts;

34) **sistēma** — visi pārvades un sadales tīkli un uzglabāšanas iekārtas, kas pieder dabasgāzes apgādes komersantam un ko tas ekspluatē, kā arī šim komersantam piederošās iekārtas, kas nodrošina papildpakalpojumus, un komersanti, kuru pakalpojumi nepieciešami, lai nodrošinātu pieeju pārvadei un sadalei;

35) **papildpakalpojumi** — visi pakalpojumi, kas nepieciešami, lai piekļūtu pie pārvades un sadales tīkliem un uzglabāšanas iekārtām vai ekspluatētu šos tīklus un iekārtas, tostarp balansēšana, izņemot iekārtas, kuras izmanto tikai pārvades sistēmu operatori;

36) **balansēšana** — nepārtraukts process, kas nodrošina pastāvīgu līdzsvaru starp sistēmā ievadīto enerģiju un enerģijas patēriņu;

37) **starpvalstu savienojums** — enerģijas pārvades līnija, kas saista atsevišķās valstīs izvietotas pārvades sistēmas;

38) **galalietotājs** — enerģijas lietotājs, kurš pērk enerģiju izlietošanai paša vajadzībām (galapatēriņam);

39) **mājsaimniecības lietotājs** — galalietotājs, kurš pērk un izlieto enerģiju savā mājsaimniecībā paša vajadzībām (galapatēriņam), izņemot komercdarbības vai cita veida profesionālās darbības vajadzībām;

40) **saistītais lietotājs** — enerģijas lietotājs, kurš neizmanto iespēju kļūt par tirgus dalībnieku, lai brīvi izvēlētos enerģijas tirgotāju;

41) **tirgotājs** — lietotājs, kurš pērk un pārdod (piegādā — pārdošanas nozīmē) enerģiju citam enerģijas lietotājam.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.05.2001. likumu, 17.03.2005. likumu un 26.05.2005. likumu)

2.pants

Šis likums reglamentē enerģētiku kā tautsaimniecības infrastruktūru, kas aptver energoresursu ieguvu, izmantošanu un dažāda veida enerģijas ražošanu, iegādi, pārveidi, uzglabāšanu, pārvadi, sadali, piegādi enerģijas lietotājiem un energoresursu patēriņu, kā arī nosaka pārvades kārtību enerģētikā un energoapgādes komersantu darbības organizēšanas un attīstības principus.

3.pants

Lai nodrošinātu tautsaimniecību un iedzīvotājus ar elektroenerģiju, siltumenerģiju un gāzi noteiktā kvalitātē un pieprasītajā daudzumā, kā arī veicinātu Latvijas integrāciju starptautiskajā enerģētisko materiālu un produktu tirgū, investīciju piesaistīšanu un privatizāciju enerģētikā, energoapgādes attīstību un energoefektivitātes paaugstināšanu, šā likuma mērķis ir:

- 1) nodrošināt efektīvu enerģijas lietošanu un paaugstināt energoapgādes efektivitāti, sabalansējot enerģijas patēriņu;
- 2) nodrošināt enerģijas lietotāju nepārtrauktu, drošu, kvalitatīvu apgādi ar enerģiju, dažādojot izmantojamā kurināmā veidus, palielinot energoapgādes drošumu un uzlabojot enerģijas sadali un piegādi;
- 3) radīt labvēlīgus apstākļus vietējo, atjaunojamo un sekundāro energoresursu izmantošanai un importēto energoresursu daudzveidībai;
- 4) veicināt enerģijas tirgus un tranzīta attīstību un infrastruktūras modernizāciju, cenu un tarifu noteikšanas atklātību, pārskatāmību un pakāpenību;
- 5) nodrošināt enerģijas lietotāju tiesības izvēlēties patērējamās enerģijas veidu;
- 6) veidot investīcijām labvēlīgu vidi;
- 7) veicināt ekonomiski pamatotu konkurenci;
- 8) veicināt enerģētikas saudzējošu ietekmi uz vidi un vidi saudzējošu efektīvu tehnoloģiju izmantošanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.05.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.06.2001.)

4.pants

Enerģētikas politika ir valsts tautsaimniecības politikas sastāvdaļa, un tās īstenošanas stratēģiju nosaka Ministru kabinets Latvijas enerģētikas nacionālajā programmā, kuru izstrādā 15 gadiem un periodiski - ik pēc pieciem gadiem - koriģē, pamatojoties uz zinātniskajiem pētījumiem, pārmaiņām tautsaimniecībā un tās attīstību, kā arī ņemot vērā starptautiskus faktorus, kuri ietekmē enerģētiku un energoapgādi valstī.

II nodaļa. Energoapgādes komersantu licencēšana un to darbība

5.pants

(1) Energoapgādes komersanti ir regulējamie komersanti, kuri saskaņā ar licencē noteiktajām prasībām nodrošina esošo un potenciālo enerģijas lietotāju drošu, pastāvīgu un stabilu apgādi ar elektroenerģiju, siltumenerģiju, gāzi vai cita veida enerģiju un kurināmo ekonomiski pamatoti pieprasītajā daudzumā un kvalitātē atbilstoši vides aizsardzības nosacījumiem. Energoapgādes komersantu darbība tiek regulēta saskaņā ar likumu "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem".

(2) *(Izslēgta ar 17.03.2005. likumu).*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.05.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.10.2001.)

6.pants

(1) Sistēmas operatoram tā licences darbības zonā un licencē noteiktajā termiņā ir pastāvīgas saistības nodrošināt sistēmas lietotājiem un pretendentiem pieeju enerģijas pārvades vai sadales sistēmām vai dabasgāzes uzglabāšanas krātuvei, ja šī pieeja ir pastāvīgi savietojama ar atbilstošiem tehniskajiem noteikumiem un drošības prasībām.

(2) Sistēmas operatoram noteiktās saistības saglabājas, ja mainās kapitālsabiedrības dalībnieks (akcionārs), komercdarbības forma, tiek veikta reorganizācija vai gadījumos, kad nepieciešama jauna licence, līdz tās saņemšanai.

(3) Energoapgādes komersants, kas piegādā enerģiju saistītajiem lietotājiem, pārdod enerģiju tiem nepieciešamajā vai noteiktajā kvalitātē un pieprasītajā daudzumā par regulatora noteiktajiem tarifiem vai par tarifiem, ko noteicis attiecīgais pakalpojumu sniedzējs saskaņā ar regulatora noteikto tarifu aprēķināšanas metodiku, ja ir saņemta regulatora atļauja.

(26.05.2005. likuma redakcijā)

7.pants

(1) Licenci izsniedz regulators saskaņā ar likumu "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem".

(2) Licenci enerģijas ražošanai, pārvadei, sadalei un gāzes uzglabāšanai izsniedz uz 20 gadiem, bet tirdzniecībai - uz pieciem gadiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.05.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.10.2001.)

8.pants

Energoapgādes komersantam izsniegtajā licencē norāda:

- 1) veicamās energoapgādes veidu un tā nodrošināšanai nepieciešamās prasības;
- 2) licences darbības zonu kā ģeogrāfisku teritoriju;
- 3) licences termiņu;
- 4) energoapgādes komersanta pienākumu nodrošināt un uzturēt savus energoapgādes veikšanai nepieciešamos objektus.
- 5) vides aizsardzības (ekoloģiskās ekspertīzes) nosacījumus;
- 6) kurināmā drošības rezerves apjomu, nosakot kurināmā veidus un energoapgādes komersanta pienākumu enerģētiskās krīzes laikā pārdot kurināmo Ministru kabineta noteiktajā kārtībā pēc valsts vai pašvaldības enerģētiskās krīzes centra pieprasījuma;
- 7) energoapgādes komersanta pienākumu plānveidīgi attīstīt savu darbību un piedalīties koordinētas un efektīvas energoapgādes plānošanā, nodrošināšanā un attīstīšanā;
- 8) energoapgādes komersanta pienākumu periodiski sniegt regulatoram informāciju par savu darbību un pārmaiņām energoapgādē.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 26.05.2005. likumu)

9.pants

(1) Energoapgādes komersanti nodrošina enerģētikā noteikto drošības prasību ievērošanu un darbinieku kvalifikācijas atbilstību, kā arī tehniskajiem noteikumiem, regulatora noteiktajām kvalitātes prasībām un līgumu nosacījumiem atbilstošu enerģijas kvalitāti un savu objektu nepārtrauktu darbību un atbilstošu tehnisko stāvokli līdz savstarpēji ar enerģijas lietotāju noteiktajai savu objektu piederības robežai.

(2) Enerģijas lietotāji nodrošina to īpašumā, valdījumā vai lietojumā esošo tīklu, enerģijas izmantošanas ierīču un iekārtu tehnisko apkalpi un apkopi.

(26.05.2005. likuma redakcijā)

10.pants

Energoapgādes komersanti reizi gadā sniedz regulatoram pārskatu par paveikto un plānoto darbību, kā arī nodrošina regulatoru ar informāciju saskaņā ar likumu "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem".

(2001.gada 10.maija likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 01.10.2001.)

11.pants

Energoapgādes komersantu pārveidošanas un to darbības izbeigšanas kārtību nosaka likums "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem".

(2001.gada 10.maija likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 01.10.2001.)

12.pants

(1) Energoapgādes komersanti, lai nodrošinātu enerģijas iepirkšanu, ražošanu, pārvadi, sadali un realizēšanu, var darboties horizontāli vai vertikāli integrēti vai atsevišķi, saņemot licenci katram energoapgādes veidam.

(2) Energoapgādes komersants, kas darbojas horizontāli vai vertikāli integrēti, iekšējā grāmatvedībā sastāda bilanci, peļņas un zaudējumu aprēķinu un naudas plūsmas pārskatu atsevišķi par katru licencēto energoapgādes veidu — tāpat kā tad, ja ar katru licencēto energoapgādes veidu nodarbotos atsevišķs komersants.

(3) Šā panta otrajā daļā noteiktajā kārtībā sastādīto bilanci, peļņas un zaudējumu aprēķinu un naudas plūsmas pārskatu energoapgādes komersants iesniedz regulatoram ne vēlāk kā vienu mēnesi pēc gada pārskata apstiprināšanas likumā "Par uzņēmumu gada pārskatiem" noteiktajā kārtībā.

(4) Regulators nosaka kārtību, kādā energoapgādes komersants nodrošina lietotājiem publisku pieejamību šā panta otrajā daļā noteiktajā kārtībā sastādītajai bilancei, peļņas un zaudējumu aprēķiniem, naudas plūsmas pārskatam un citai finanšu informācijai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.05.2001. likumu un 26.05.2005. likumu)

13.pants

(Izslēgts ar 26.05.2005. likumu)

14.pants

(1) Energoapgādes komersanti var darboties pārvades sistēmā, sadales sistēmā vai centralizētās siltumapgādes sistēmā.

(2) Lai nodrošinātu savstarpēji saistītu sistēmu drošu un efektīvu darbību, energoapgādes komersanti apmainās ar nepieciešamo informāciju, vienlaikus nodrošinot komercnoslēpumu aizsardzību.

(26.05.2005. likuma redakcijā)

15.pants

(1) Komersanti, kuru īpašumā vai valdījumā ir enerģijas pārvades, sadales vai dabasgāzes uzglabāšanas objekti, izraugās attiecīgi pārvades sistēmas, sadales sistēmas vai dabasgāzes uzglabāšanas sistēmas operatorus. Dabasgāzes apgādes komersants var veidot apvienotu dabasgāzes pārvades, sadales un uzglabāšanas sistēmu operatoru.

(1¹) Sistēmas operatori sniedz pārvades, sadales un dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojumus par regulatora noteiktajiem tarifiem vai par tarifiem, ko noteicis attiecīgais pakalpojumu sniedzējs saskaņā ar regulatora noteikto tarifu aprēķināšanas metodiku, ja ir saņemta regulatora atļauja. Sadales, pārvades un uzglabāšanas pakalpojumu tarifu pirms to stāšanās spēkā publicē regulatora noteiktajā kārtībā.

(2) Sistēmas operatori nodrošina, lai sistēmas darbībai un sistēmas operatora funkciju izpildei nepieciešamo palīgpakalpojumu veikšana tiktu uzticēta pretendentiem, kuri šādus palīgpakalpojumus var veikt nepieciešamā kvalitātē un par zemākām izmaksām, garantējot sistēmas darba drošumu un stabilitāti.

(3) Sistēmas operatori nav tiesīgi veikt tādas darbības, kas nav tieši saistītas ar to pienākumiem un var traucēt vai apdraudēt šo pienākumu izpildi.

(4) Sistēmas operatori nav tiesīgi izpaust komerciālu informāciju, kas tiem kļuvusi zināma, pildot savus pienākumus. Komerciālas un konfidenciālas informācijas saturu nosaka energoapgādes komersanti, saskaņojot to ar regulatoru.

“(5) Sistēmas operators, kurš ir saņēmis pieprasījumu no sistēmas lietotājiem vai pretendentiem sniegt informāciju par sistēmas pieeju un lietošanu, šādu informāciju sniedz rakstveidā 30 dienu laikā. Sistēmas operatoram ir tiesības pieprasīt no sistēmas lietotājiem vai pretendentiem sistēmas lietošanas noteikumu izstrādei nepieciešamo informāciju.

(6) Sistēmas operators ir atbildīgs par enerģijas pārvades vai sadales sistēmas vai dabasgāzes krātuves darbību, apkalpošanu un drošumu, sistēmas vadību un attīstību licences darbības zonā, savienojumu ar citām sistēmām, kā arī par sistēmas ilglaicīgu spēju nodrošināt enerģijas pārvadi vai sadali vai dabasgāzes uzglabāšanu atbilstoši pieprasījumam.

(7) Regulators apstiprina sistēmas operatora izstrādātos sistēmas lietošanas noteikumus vai dabasgāzes krātuves lietošanas noteikumus, kuriem jābūt objektīvi pamatotiem, ekonomiski attaisnotiem, taisnīgiem, vienlīdzīgiem, atklātiem un pieejamiem visiem sistēmas lietotājiem un pretendentiem, kuri pieprasa pieeju attiecīgajai sistēmai. Sistēmas operators regulatora noteiktajā laikā iesniedz priekšlikumus regulatoram par sistēmas lietošanas noteikumiem vai dabasgāzes krātuves lietošanas noteikumiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 26.05.2005. likumu)

16.pants

(1) *(Izslēgta ar 26.05.2005. likumu).*

(2) Autonomais ražotājs var pārdot saražotās elektroenerģijas vai siltumenerģijas pārpalikumu arī citiem enerģijas lietotājiem, par samaksu izmantojot tā sistēmas operatora pakalpojumus, kura licences darbības zonā ražotājs atrodas, vai pārdot šo enerģijas pārpalikumu pašam sistēmas operatoram.

(3) Sistēmas operators, ja to pieļauj pārvades vai sadales sistēmas tehniskās iespējas, savā licences darbības zonā nodrošina autonomajam ražotājam iespēju pārvadīt vai sadalīt saražotās elektroenerģijas vai siltumenerģijas pārpalikumu, lai to pārdotu citiem enerģijas lietotājiem.

17.pants

(Izslēgts ar 26.05.2005. likumu)

III nodaļa. Nekustamā īpašuma lietošanas tiesību aprobežojumi sakarā ar energoapgādes komersanta objektu atrašanos tajā

18.pants

Siltumenerģijas un gāzes apgādes iekārtas, kā arī elektroenerģijas apgādes instalācijas, kuras atrodas ēku un būvju iekšienē un kuras izmanto vienīgi šo ēku un būvju apgādei ar siltumenerģiju, gāzi vai elektroenerģiju, izņemot energoapgādes komersantu uzstādītus kontroles aparātus un mēraparātus, ir galveno lietu - šo ēku un būvju - blakus lietas, un visi ar tām saistītie izdevumi ir jāsedz un nastas ir jānes galvenās lietas īpašniekam vai valdītājam.

19.pants

(1) Jaunu energoapgādes komersantu objektu ierīkošanai energoapgādes komersantam ir tiesības izmantot jebkuru zemi par vienreizēju samaksu tās īpašniekam saskaņā ar šā likuma 24.pantu.

(1¹) Energoapgādes komersantam ir pienākums saskaņot ar zemes īpašnieku jaunu energoapgādes objektu ierīkošanas nosacījumus, kā arī tiesības saskaņošanas procedūru aizstāt ar zemes īpašnieka informēšanu gadījumos, ja zeme tiek izmantota jaunu energoapgādes komersanta objektu — iekārtu, ierīču, ietaišu, tīklu, līniju un to piederumu ierīkošanai, ja ir iestāties vismaz viens no šādiem nosacījumiem:

1) energoapgādes komersanta objekta ierīkošana paredzēta vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā vai detālplānojumā;

2) energoapgādes komersanta objekts tiek ierīkots sarkanās līnijas robežās;

3) vietējā pašvaldība atzinusi, ka sabiedrības interesēs jauna energoapgādes komersanta objekta ierīkošana vai esošā objekta vai tā daļas izmantošana nav iespējama bez šīs zemes izmantošanas;

4) citos likumos noteiktajos gadījumos.

(1²) Energoapgādes komersantam ir tiesības veikt jebkura sava objekta rekonstrukciju vai modernizāciju, savlaicīgi par to informējot zemes īpašnieku. Zemes īpašniekam pienākas vienreizēja samaksa saskaņā ar šā likuma 24.pantu, ja rekon-

strukcijas rezultātā palielinās energoapgādes komersanta objekta vai aizsargjoslas ap vai gar šo objektu aizņemtā zemes platība.

(2) Namīpašnieks nevar liegt kabeļu, armatūras, līniju un citu iekārtu un ietaišu uzstādīšanai, ierīkošanai, ekspluatācijai un attīstībai izmantot sava nama fasādi, zem nama esošo pagrabu un nama bēniņu telpas.

(3) Energoapgādes komersants par jauna objekta ierīkošanu vai esošā objekta paplašināšanu brīdina nekustamā īpašuma īpašnieku vismaz 30 dienas pirms darbu uzsākšanas.

(4) Energoapgādes komersantu objektu - ēku un būvju celtniecībai, kā arī norobežotu teritoriju ierīkošanai nepieciešamo nekustamo īpašumu var atsavināt kārtībā, kādu nosaka likums "Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām".

(5) Energoapgādes komersantu objektu ierīkošana aizsargājamās dabas teritorijās saskaņojama ar valsts vides aizsardzības institūcijām un aizsargājamās dabas teritorijas pārvaldes institūciju, bet kultūras pieminekļos, to aizsardzības zonās vai kultūrvēsturiskās teritorijās - ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 26.05.2005. likumu)

19.¹ pants

(1) Energoapgādes komersantam ir nekustamā īpašuma servitūta tiesības ierīkot, attīstīt un ekspluatēt energoapgādes uzņēmuma objektus.

(2) Servitūta tiesības realizē, savstarpēji vienojoties ar nekustamā īpašuma īpašnieku. Ja puses nevar vienoties, servitūtu nodibina ar tiesas spriedumu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

(26.05.2005. likuma redakcijā)

20.pants

Stratēģiski svarīgi energoapgādes objekti - pazemes gāzes krātuvju pazemes daļa - ir saglabājami valsts īpašumā. Tos nevar izmantot kā ķīlu kredītu saņemšanai, izņemot gadījumus, kad kredīts tiek ņemts pašu šo objektu atjaunošanai vai modernizācijai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 03.08.2000. likumu, kas stājas spēkā no 03.08.2000.)

20.¹ pants

(1) Kā valstiski svarīgs tautsaimniecības objekts akciju sabiedrība "Latvenergo" nav privatizējama. Visas akciju sabiedrības "Latvenergo" akcijas ir valsts īpašums, un tās nav privatizējamas vai atsavināmas.

(2) Pļaviņu, Ķeguma un Rīgas hidroelektrostacijas uz Daugavas, Rīgas 1. un 2.termoelektrocentrāli, elektroenerģijas pārvades tīklus un valsts akciju sabiedrības "Latvenergo" īpašumā esošos elektroenerģijas sadales un telekomunikāciju tīklus un iekārtas nevar izmantot kā ķīlu kredītu vai citu saistību nodrošināšanai, un šie objekti kā neprivatizējama manta var pāriet un būt vienīgi tādu kapitālsabiedrību īpašumā vai valdījumā, kuru visas kapitāla daļas ir valsts akciju sabiedrības "Latvenergo" īpašums un kuras nevar privatizēt vai atsavināt.

(3) Ja akciju sabiedrība “Latvenergo” tiek reorganizēta, jaunizveidotais tiesību subjekts ir valsts akciju sabiedrības “Latvenergo” tiesību un saistību pārņēmēja un uz to attiecināmi šā panta pirmajā un otrajā daļā minētie noteikumi.

(2005.gada 17.marta likuma redakcijā)

21.pants

Ekspluatācijas un drošības aizsargjoslas ap un gar energoapgādes komersantu objektiem tiek noteiktas Aizsargjoslu likumā.

22.pants

Energoapgādes komersantiem ir pirkuma un izpirkuma tiesības uz energoapgādes veikšanai nepieciešamajiem objektiem, to skaitā ēkām, būvēm, sistēmām, ierīcēm, iekārtām, tīkliem, cauruļvadiem vai citiem objektiem, kuri nav energoapgādes komersanta īpašums, bet atrodas energoapgādes komersanta bilancē vai ir izvietoti attiecīgā energoapgādes komersanta licences darbības zonā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.05.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.06.2001.)

23.pants

(1) Nekustamā īpašuma īpašnieks vai valdītājs nedrīkst bojāt vai pārveidot energoapgādes komersanta objektus, kas izvietoti viņa nekustamajā īpašumā, vai veikt darbības, kas kavētu citu enerģijas lietotāju apgādi.

(2) Esošo energoapgādes komersantu objektu pārvietošanu pēc pamatotas nekustamā īpašuma īpašnieka prasības veic par viņa līdzekļiem.

(3) Nekustamā īpašuma īpašnieks vai valdītājs nodrošina iespēju energoapgādes komersanta personālam piekļūt pie attiecīgajā īpašumā, arī liegumzonā, slēgtā teritorijā vai ēkā esošajiem energoapgādes komersanta objektiem, lai veiktu šo objektu rekonstrukciju, renovāciju vai ar to ekspluatāciju saistītus darbus. Par remonta vai citu darbu nepieciešamību īpašnieku brīdina vismaz trīs dienas pirms šo darbu uzsākšanas, bet avārijas gadījumā tās seku novēršanu pieļaujams uzsākt bez īpašnieka iepriekšējas brīdināšanas, ja to nav iespējams izdarīt.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 26.05.2005. likumu)

24.pants

(1) Energoapgādes komersants atlīdzina nekustamā īpašuma īpašniekam zaudējumus, kas tieši saistīti ar jaunu energoapgādes komersanta objektu ierīkošanu vai esošo objektu ekspluatācijas un remonta nodrošināšanu.

(1¹) Energoapgādes komersants atlīdzina nekustamā īpašuma īpašniekam par zemes īpašuma atsavināšanu vai lietošanas tiesību ierobežošanu, ja:

1) īpašumu izmanto jauna energoapgādes komersanta objekta ierīkošanai vai esošā objekta rekonstrukcijai;

2) palielinās energoapgādes komersanta objekta vai aizsargjoslas gar vai ap šo objektu aizņemtā zemes platība.

(1²) Atlīdzības aprēķināšanas un izmaksāšanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(2) Ja energoapgādes komersanta objekts tiek likvidēts vai pārvietots, komersants sakārto nekustamo īpašumu atbilstoši tā agrākajam stāvoklim vai arī apmaksā tā sakārtošanai nepieciešamos darbus.

(3) Pašvaldība un energoapgādes komersants var vienoties par ielu apgaismojuma tīkla nodošanu attiecīgajai pašvaldībai valdījumā vai īpašumā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.05.2001. likumu un 26.05.2005. likumu)

IV nodaļa. Elektroenerģijas ražošana un pārvade

(Nodaļa izslēgta ar 17.03.2005. likumu)

25.pants

(Izslēgts ar 17.03.2005. likumu).

26.pants

(Izslēgts ar 17.03.2005. likumu).

27.pants

(Izslēgts ar 17.03.2005. likumu).

28.pants

(Izslēgts ar 17.03.2005. likumu).

29.pants

(Izslēgts ar 17.03.2005. likumu).

V nodaļa. Elektroenerģijas sadale

(Nodaļa izslēgta ar 17.03.2005. likumu)

30.pants

(Izslēgts ar 17.03.2005. likumu).

31.pants

(Izslēgts ar 17.03.2005. likumu).

32.pants

(Izslēgts ar 17.03.2005. likumu).

VI nodaļa. Pieklūšana elektroenerģijas pārvades un sadales sistēmām

(Nodaļa izslēgta ar 17.03.2005. likumu)

33.pants

(Izslēgts ar 17.03.2005. likumu).

34.pants

(Izslēgts ar 17.03.2005. likumu).

35.pants

(Izslēgts ar 17.03.2005. likumu).

VII nodaļa. Elektroenerģijas tirdzniecība

(Nodaļa izslēgta ar 17.03.2005. likumu)

36.pants

(Izslēgts ar 17.03.2005. likumu).

37.pants

(Izslēgts ar 17.03.2005. likumu).

38.pants

(Izslēgts ar 17.03.2005. likumu).

39.pants

(Izslēgts ar 17.03.2005. likumu).

40.pants

(Izslēgts ar 17.03.2005. likumu).

41.pants

(Izslēgts ar 17.03.2005. likumu).

VIII nodaļa. Gāzes apgādes sistēma

(Nodaļa 26.05.2005. likuma redakcijā)

42.pants

(1) Visiem dabasgāzes lietotājiem ir tiesības brīvi izvēlēties dabasgāzes tirgotāju.

(2) Galalietotājam, kuram ir pieslēgums pārvades sistēmai, ir tiesības mainīt tirgotāju bez ierobežojumiem, iepriekš par to paziņojot tirgotājam un pārvades sistēmas operatoram. Paziņošanas periodu nosaka tirdzniecības līgumā, lietotājam un tirgotājam savstarpēji vienojoties.

(3) Galalietotājam, kam ir pieslēgums sadales sistēmai, ir tiesības mainīt tirgotāju, ievērojot šādus nosacījumus:

1) vismaz trīs mēnešus iepriekš par to rakstveidā paziņojot tirgotājam, ar kuru tas noslēdzis līgumu par dabasgāzes tirdzniecību;

2) vismaz trīs mēnešus iepriekš rakstveidā informējot par tirgotāja maiņu to sistēmas operatoru, kura tīkliem galalietotājam ir pieslēgums.

42.¹ pants

(1) Gāzes piegādi enerģijas lietotājiem nodrošina dabasgāzes apgādes sistēmas energoapgādes komersanti un sašķidrinātās gāzes apgādes uzņēmumi. Kārtību, kādā energoapgādes komersanti piegādā un enerģijas lietotāji lieto gāzi, nosaka Ministru kabinets.

(2) Dabasgāzes apgādes sistēmā ietilpst augsta spiediena gāzes pārvades sistēmas vadi (ar darba spiedienu virs 1,6 megapaskāliem), palīgobjekti, priekšmeti un cita manta, kas nepieciešama gāzes pārvadei, gāzes krātuves un gāzes sadales sistēmas tīkli (ar darba spiedienu līdz 1,6 megapaskāliem), palīgobjekti, priekšmeti un cita manta, kas nepieciešama gāzes sadalei līdz savstarpēji noteiktai enerģijas lietotāju piederības robežai.

(3) Dabasgāzes sadales, pārvades un uzglabāšanas sistēmas operators nodrošina visiem sistēmas lietotājiem un pretendentiem, kuri to pieprasa, vienlīdzīgu un atklātu pieeju attiecīgajai sistēmai, sniedzot tiem dabasgāzes pārvades, sadales vai uzglabāšanas pakalpojumus.

(4) Dabasgāzes sistēmas operatoram ir tiesības motivēti atteikt pieeju attiecīgajai sistēmai likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" noteiktajā kārtībā šādos gadījumos:

- 1) sistēmas jauda nav pietiekama;
- 2) netiks izpildīti regulatora noteiktie pienākumi un saistības;
- 3) netiks izpildītas ilgtermiņa (10 gadi un vairāk) enerģijas piegādes līgumu saistības;
- 4) regulators šā likuma 45.³ pantā noteiktajos gadījumos pieņēmis lēmumu par pagaidu atkāpes piešķiršanu.

42.² pants

(1) Dabasgāzes piegādei enerģijas lietotājs ir tiesīgs par saviem līdzekļiem ierīkot un izmantot tiešo līniju, kas neietilpst dabasgāzes apgādes sistēmā, no jebkuras savstarpēji savienotas sistēmas. Izbūvējot un ekspluatējot tiešo līniju, jāievēro tās pašas prasības attiecībā uz drošību un kvalitāti, kas noteiktas šā likuma 15.panta septītajā daļā minētajos regulatora apstiprinātajos sistēmas pieejas un lietošanas noteikumos vai dabasgāzes krātuves lietošanas noteikumos.

(2) Energoapgādes komersanti var veikt piegādes visiem dabasgāzes lietotājiem, izņemot saistītos lietotājus, izmantojot tiešās līnijas. Kritērijus un kārtību, kādā tiek ierīkotas un lietotas tiešās līnijas, nosaka regulators. Tiešās līnijas ierīkošanai nepieciešama regulatora atļauja.

43.pants

(1) Dabasgāzes pārvades sistēmas operators papildus šā likuma 15.pantā noteiktajam nodrošina:

- 1) dabasgāzes pārvades sistēmas darbību, tās tehnisko ekspluatāciju un attīstību;

2) dabasgāzes piegādi sadales sistēmai atbilstoši dabasgāzes sadales sistēmas operatoru pamatotam pieprasījumam;

3) dabasgāzes plūsmu vadību dabasgāzes pārvades sistēmā atbilstoši sistēmas tehniskajām iespējām un saskaņā ar diskrimināciju nepieļaujošajiem nosacījumiem dabasgāzes saņemšanai no ārvalstīm un aizvadīšanai uz ārvalstīm;

4) iespējamo dabasgāzes pārvades sistēmas avāriju lokalizāciju un likvidāciju sistēmā.

(2) Ja dabasgāzes pārvades sistēmas operators ir vertikāli integrēta energoapgādes komersanta sastāvā, šis operators ir atsevišķa kapitālsabiedrība ar patstāvīgas juridiskās personas statusu un nošķirts no dabasgāzes tirdzniecības vai cita veida komercdarbības (kas nav energoapgāde).

(3) Šā panta otrajā daļā minētā dabasgāzes pārvades sistēmas operatora neatkarības nodrošināšanai ievērojami šādi nosacījumi:

1) personas, kuras atbild par dabasgāzes pārvades sistēmas operatora vadību, nedrīkst iesaistīties integrētā dabasgāzes komersanta struktūrās, kas tieši vai netieši ir atbildīgas par dabasgāzes sadali un tirdzniecību;

2) jāveic atbilstoši pasākumi, lai nodrošinātu, ka personas, kuras atbild par dabasgāzes pārvades sistēmas operatora vadību, varētu rīkoties neatkarīgi;

3) dabasgāzes pārvades sistēmas operatoram ir tiesības pieņemt lēmumus neatkarīgi no vertikāli integrētā energoapgādes komersanta attiecībā uz aktīviem, kas vajadzīgi dabasgāzes pārvades tīkla ekspluatācijai, uzturēšanai vai attīstībai. Tas neliedz vertikāli integrētā energoapgādes komersantā izveidot attiecīgus koordinācijas mehānismus, lai nodrošinātu valdošā komersanta ekonomisko tiesību aizsardzību attiecībā uz atkarīgā komersanta rīcībā esošo aktīvu atdevi;

4) dabasgāzes pārvades sistēmas operators izstrādā atbilstības programmu, kurā izklāstīti pasākumi, kas veikti, lai nepieļautu diskriminējošu rīcību, un kas nodrošina atbilstošu kontroli pār tās ievērošanu. Programma paredz konkrētus darbinieku pienākumus, kas veicami, lai sasniegtu šo mērķi. Dabasgāzes pārvades sistēmas operators iesniedz regulatoram gada ziņojumu par veiktajiem pasākumiem un šo ziņojumu publisko savā interneta mājas lapā.

43.¹ pants

(1) Dabasgāzes pārvades sistēmas operators sagatavo pārvades sistēmas piegādes un patēriņa atbilstības un valsts dabasgāzes apgādes drošuma novērtējuma ziņojumu laika periodam līdz 10gadiem. Novērtējuma ziņojumā iekļauj vismaz dabasgāzes pieprasījuma prognozi 10 gadu periodam, piegādes un patēriņa atbilstības vērtējumu atskaites periodā un prognozi 10 gadu periodam, informāciju par pārvades sistēmas atbilstību pieprasījumam un tās uzturēšanas kvalitāti, kā arī informāciju par būvējamām un plānotajām pārvades jaudām un pasākumiem, kas tiek īstenoti maksimāla pieprasījuma gadījumā un viena vai vairāku piegādātāju iztrūkuma gadījumā.

(2) Pārvades sistēmas operators novērtējuma ziņojumu reizi gadā iesniedz ministrijai un regulatoram. Kārtību, kādā pārvades sistēmas operators izstrādā un iesniedz ministrijai un regulatoram novērtējuma ziņojumu, un prasības attiecībā uz novērtējuma ziņojuma saturu nosaka Ministru kabinets.

(3) Novērtējuma ziņojuma sagatavošanai dabasgāzes pārvades sistēmas operators ir tiesīgs pieprasīt un saņemt nepieciešamo informāciju no visiem sistēmas dalībniekiem.

44.pants

Dabasgāzes krātuves operators papildus šā likuma 15.pantā noteiktajam:

1) nodrošina dabasgāzes krātuves darbību, tās tehnisko ekspluatāciju un attīstību, lai veiktu dabasgāzes uzkrāšanu, uzglabāšanu un izsniegšanu atbilstoši tehniskajām iespējām;

2) uzglabā atsevišķiem enerģijas lietotājiem piederošu dabasgāzes rezervi par šo lietotāju līdzekļiem, ja to pieļauj dabasgāzes krātuves tehniskās iespējas;

3) organizē iespējamo avāriju lokalizāciju un likvidāciju dabasgāzes krātuvē.

45.pants

(1) Dabasgāzes sadales sistēmas operators papildus šā likuma 15.pantā noteiktajam ir atbildīgs par:

1) dabasgāzes sadales sistēmas darbību, tās tehnisko ekspluatāciju un attīstību;

2) dabasgāzes saņemšanu no dabasgāzes pārvades sistēmas operatora un transportēšanu līdz enerģijas lietotājiem;

3) iespējamo avāriju lokalizāciju un likvidāciju dabasgāzes sadales sistēmā un avārijas dienestu;

4) informācijas sniegšanu enerģijas lietotājiem par nosacījumiem, kas jāievēro, lai pieslēgtos dabasgāzes sadales sistēmai vai to lietotu.

(2) Ja dabasgāzes sadales sistēmas operators ir vertikāli integrēta energoapgādes komersanta sastāvā, šis operators ir atsevišķa kapitālsabiedrība ar patstāvīgas juridiskās personas statusu un nošķirts no dabasgāzes tirdzniecības vai cita veida komercdarbības (kas nav energoapgāde).

(3) Šā panta otrajā daļā minētā dabasgāzes sadales sistēmas operatora neatkarības nodrošināšanai ievērojami šādi nosacījumi:

1) personas, kuras atbild par dabasgāzes sadales sistēmas operatora vadību, nedrīkst iesaistīties integrētā dabasgāzes komersanta struktūrās, kas tieši vai netieši ir atbildīgas par dabasgāzes pārvadi un tirdzniecību;

2) jāveic atbilstoši pasākumi, lai nodrošinātu, ka personas, kuras atbild par dabasgāzes sadales sistēmas operatora vadību, varētu rīkoties neatkarīgi;

3) dabasgāzes sadales sistēmas operatoram ir tiesības pieņemt lēmumus neatkarīgi no vertikāli integrētā energoapgādes komersanta attiecībā uz aktīviem, kas vajadzīgi dabasgāzes sadales tīkla ekspluatācijai, uzturēšanai vai attīstībai. Tas neliedz vertikāli integrētā energoapgādes komersantā izveidot attiecīgus koordinācijas mehānismus, lai nodrošinātu valdošā komersanta ekonomisko tiesību aizsardzību attiecībā uz atkarīgā komersanta rīcībā esošo aktīvu atdevi;

4) dabasgāzes sadales sistēmas operators izstrādā atbilstības programmu, kurā izklāstīti pasākumi, kas veikti, lai nepieļautu diskriminējošu rīcību, un kas nodrošina atbilstošu kontroli pār tās ievērošanu. Programma paredz konkrētus darbinieku pienākumus, kas veicami, lai sasniegtu šo mērķi. Dabasgāzes sadales sistēmas

operators iesniedz regulatoram gada ziņojumu par veiktajiem pasākumiem un šo ziņojumu publisko savā interneta mājas lapā.

(4) Šā panta otrās daļas prasības nav attiecināmas uz integrētajiem dabasgāzes sadales sistēmas operatoriem, kuri sniedz sistēmas pakalpojumus mazāk nekā 100000 lietotāju.

45.¹ pants

Šā likuma 43.panta otrās daļas un 45.panta otrās daļas noteikumi neliedz veidot apvienotu dabasgāzes pārvades, uzglabāšanas un sadales sistēmas operatoru, kas nodarbojas ar dabasgāzes pārvadi, uzglabāšanu, sadali un juridiski ir nošķirts no komersanta, kas nodarbojas ar dabasgāzes tirdzniecību, kā arī atbilst šādiem kritērijiem:

1) personas, kuras atbild par apvienotā dabasgāzes sistēmas operatora vadību, nedrīkst iesaistīties integrētā dabasgāzes komersanta struktūrās, kas tieši vai netieši ir atbildīgas par dabasgāzes piegādi ikdienā;

2) jāveic atbilstoši pasākumi, lai nodrošinātu, ka personas, kuras atbild par apvienotā dabasgāzes sistēmas operatora vadību, varētu rīkoties neatkarīgi;

3) apvienotajam dabasgāzes sistēmas operatoram ir tiesības pieņemt lēmumus neatkarīgi no integrētā gāzes uzņēmuma attiecībā uz aktīviem, kas vajadzīgi tīkla ekspluatācijai, uzturēšanai vai attīstībai. Tas neliedz izveidot attiecīgus koordinācijas mehānismus, lai nodrošinātu valdošā komersanta ekonomisko tiesību aizsardzību attiecībā uz atkarīgā komersanta rīcībā esošo aktīvu atdevi;

4) apvienotais dabasgāzes sistēmas operators izstrādā atbilstības programmu, kurā izklāstīti pasākumi, kas veikti, lai nepieļautu diskriminējošu rīcību, un kas nodrošina atbilstošu kontroli pār tās ievērošanu. Programma paredz konkrētus darbinieku pienākumus, kas veicami, lai sasniegtu šo mērķi. Apvienotais dabasgāzes sistēmas operators iesniedz regulatoram gada ziņojumu par veiktajiem pasākumiem un šo ziņojumu publisko savā interneta mājas lapā.

45.² pants

(1) Balansu dabasgāzes apgādes sistēmā nodrošina dabasgāzes pārvades sistēmas operators. Enerģijas lietotājam, kam ir tiešais pieslēgums dabasgāzes pārvades sistēmai, un dabasgāzes sadales sistēmas operatoriem balansēšanas pakalpojumu sniedz dabasgāzes pārvades sistēmas operators. Enerģijas lietotājam, kam ir tiešais pieslēgums dabasgāzes sadales sistēmai, un citiem dabasgāzes sadales sistēmas operatoriem balansēšanas pakalpojumu sniedz attiecīgais dabasgāzes sadales sistēmas operators.

(2) Katrs lietotājs, kurš ir tirgus dalībnieks, un katrs dabasgāzes sadales sistēmas operators slēdz līgumu ar attiecīgo dabasgāzes sistēmas operatoru par balansējošās dabasgāzes piegādi, nodrošinot sistēmā ievadītās un patērētās enerģijas līdzsvaru jebkurā laikā.

(3) Dabasgāzes sistēmas operatori veic balansēšanas aprēķinus saskaņā ar sistēmas operatoru izstrādātajiem un regulatora apstiprinātajiem noteikumiem pārskatāmi un nepieļaujot diskrimināciju attiecībā uz visiem balansēšanas pakalpojuma saņēmējiem. Enerģijas lietotājam, kurš ir tirgus dalībnieks, un sadales

tīklu operatori ir pienākums apmaksāt balansēšanas pakalpojumu, kura piegādes apjoma noteikšana balstās uz dabasgāzes pārvades un sadales operatoru datiem.

(4) Balansēšanas aprēķini tiek veikti, pamatojoties uz noteiktā laika periodā veikto gāzes piegādes darījumu uzskaiti, lai noteiktu balansējošās dabasgāzes apjomu. Balansēšanas aprēķiniem ir jābūt pieejamiem darījumā iesaistītajiem tirgus dalībniekiem, nepārkāpjot to komercnoslēpumu aizsardzību.

(5) Enerģijas lietotājs sniedz dabasgāzes sistēmas operatoram informāciju, kas pamatoti nepieciešama balansēšanas uzturēšanai un aprēķinu veikšanai.

(6) Lai nodrošinātu maksājumus par balansēšanas pakalpojumu, dabasgāzes sistēmas operators var pieprasīt no enerģijas lietotājiem garantijas saskaņā ar šīs sistēmas operatora izstrādātajiem un regulatora apstiprinātajiem kritērijiem un kārtību šādu garantiju pieprasīšanai.

45.³ pants

(1) Ja vertikāli integrēts energoapgādes komersants ir nonācis vai uzskata, ka nonāks nopietnās ekonomiskās un finansiālās grūtībās sakarā ar fiksēta maksājuma apjoma līguma saistībām, ko tas uzņēmis vienā vai vairākos gāzes iepirkšanas līgumos, šis komersants var iesniegt regulatoram pieteikumu par pagaidu atkāpes piešķiršanu no šā likuma 6.panta pirmajā daļā un 42.¹panta trešajā daļā noteiktajiem pienākumiem. Pieteikums iesniedzams nekavējoties — tūlīt pēc pieejas atteikuma. Komersants pieteikumam pievieno visu nepieciešamo informāciju, kas pamato un raksturo ekonomiskās un finansiālās grūtības sakarā ar fiksēta maksājuma apjoma līguma saistībām, kā arī viņa centienus tās atrisināt. Regulators likumā noteiktajā kārtībā izvērtē komersanta iesniegto pieteikumu un, ja nav iespējami citi risinājumi, piešķir pagaidu atkāpi. Regulators nevar piešķirt pagaidu atkāpi, ja komersanta gāzes pārdošanas apjomi nav mazāki par fiksēta maksājuma apjoma līgumos noteiktajiem gāzes pirkšanas apjomiem vai ja var pielāgot attiecīgo gāzes iepirkšanas fiksēta maksājuma apjoma līgumu. Pieņemot lēmumu par atkāpes piešķiršanu, regulators ņem vērā šādus kritērijus:

1) nepieciešamība izpildīt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības un garantēt gāzes apgādes drošumu;

2) komersanta stāvoklis gāzes tirgū un konkurences stāvoklis šajā tirgū;

3) to ekonomisko un finansiālo grūtību apjoms, ar kurām sastapies komersants vai enerģijas lietotāji;

4) fiksētā maksājuma apjoma viena vai vairāku līgumu parakstīšanas datumi un darbības termiņi un tas, cik lielā mērā tie ļauj paredzēt izmaiņas gāzes tirgū;

5) komersanta centieni atrisināt problēmu;

6) vai un cik lielā mērā komersants, ņemot vērā visus apstākļus un esošo situāciju, varēja paredzēt nopietnu finansiālu un ekonomisku grūtību rašanos, uzņemoties fiksēta maksājuma apjoma līguma saistības;

7) attiecīgo sistēmu saistības pakāpe ar citām sistēmām un šo sistēmu savstarpējā savietojamība;

8) ietekme, kādu atkāpes piešķiršana atstās uz Eiropas Savienības iekšējā dabasgāzes tirgus netraucētu darbību un konkurences sekmēšanu tajā, kā arī komersanta dabasgāzes iepirkuma alternatīvas Eiropas Savienības iekšējā dabasgāzes tirgū un ārpus tā.

(2) Regulators nevar atzīt komersanta finansiālo un ekonomisko grūtību pastāvēšanu, ja komersanta gāzes pārdošanas apjomi nav mazāki par fiksēta maksājuma apjoma līgumos noteiktajiem gāzes pirkšanas apjomiem vai ja var pielāgot attiecīgo gāzes iepirkšanas fiksēta maksājuma apjoma līgumu.

(3) Energoapgādes komersants var iesniegt regulatoram pieteikumu par pagaidu atkāpes piešķiršanu no šā likuma 6.panta pirmajā daļā un 42.¹ panta trešajā daļā noteikto pienākumu attiecināšanas uz:

1) jauniem starpvalstu savienojumiem un jaunām dabasgāzes krātuvēm;

2) esošajiem starpvalstu savienojumiem un dabasgāzes krātuvēm, ja to jauda tiek būtiski palielināta, kā rezultātā tiek attīstīti jauni gāzes piegādes avoti.

(4) Regulators var pieņemt lēmumu par atkāpes piešķiršanu, ja:

1) veiktās investīcijas uzlabo konkurenci un piegāžu drošumu gāzes apgādes jomā;

2) investīcijas netiktu veiktas, ja netiktu piešķirtas atkāpes;

3) starpvalstu savienojumi un dabasgāzes krātuves ir tādas personas īpašumā, kas vismaz juridiski ir nošķirta no sistēmas operatoriem, kuru sistēmās tie tiks ierīkoti;

4) starpvalstu savienojumu un dabasgāzes krātuvju lietotāji maksā par to izmantošanu.

IX nodaļa. Siltumapgādes sistēma

46.pants

(1) Siltumapgādi veic energoapgādes komersanti enerģijas lietotāju nodrošināšanai ar siltumenerģiju ēku un būvju apsildei, ventilācijai (vēdināšanai) un karstā ūdens sagatavošanai enerģijas lietotājiem optimālākajā veidā, ievērojot ekonomiskos, sociālos, vides aizsardzības un kultūras pieminekļu aizsardzības noteikumus. Kārtību, kādā energoapgādes komersanti piegādā un enerģijas lietotāji lieto siltumenerģiju, nosaka Ministru kabinets.

(2) Siltumapgādi var nodrošināt, izmantojot centralizēto siltumapgādes sistēmu vai lokālo siltumapgādi, ko veic autonomais ražotājs.

(3) Centralizētās siltumapgādes sistēma ir siltumavotu, siltumtīklu un siltumenerģijas lietotāju kopums, kas saskaņoti ražo, pārveido, pārvada, sadala un patērē siltumenerģiju.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 26.05.2005. likumu)

47.pants

(1) Centralizēto siltumapgādi var veikt viens vertikāli integrēts energoapgādes komersants. Sistēmās, kurās ir vairāki siltumenerģijas ražotāji, no kuriem vismaz viens ir neatkarīgais ražotājs, izveido centralizētās siltumapgādes sistēmas operatoru.

(2) Siltumapgādes sistēmas operatora funkcijas var pildīt vertikāli integrēts komersants, kurš savstarpēji nodalīti veic siltumenerģijas ražošanu, pārvadi un sadali.

48.pants

Siltumenerģijas apgādes sistēmas operators savā licences darbības zonā iepērk siltumenerģiju no siltumenerģijas ražotājiem, to skaitā no neatkarīgajiem ražotājiem,

nodrošina siltumenerģijas lietotājiem drošu un kvalitatīvu siltumapgādi. Šim mērķim sistēmas operators izveido optimālu sistēmas operatīvās vadības struktūru.

49.pants

(1) Viena siltumenerģijas apgādes sistēmas operatora licences darbības zonā var darboties vairāki siltumenerģijas ražotāji, un šiem ražotājiem ir tiesības piedāvāt sistēmas operatoram iepirkt to saražoto siltumenerģiju.

(2) Sistēmas operators, slēdzot līgumus par siltumenerģijas iepirkšanu no ražotājiem vai arī atsakoties tos slēgt, vadās pēc šādiem ekonomiskā pakāpeniskuma principa kritērijiem:

- 1) piedāvātās siltumenerģijas cena un samaksas nosacījumi;
- 2) siltumenerģijas pārvades izmaksas;
- 3) siltumenerģijas ražošanas režīma atbilstība patēriņa režīmam;
- 4) piedāvātās siltumenerģijas atbilstība sistēmas operatora noteiktajiem tehniskajiem parametriem.

50.pants

Ēku un būvju īpašniekiem ir tiesības izvēlēties izdevīgāko siltumapgādes veidu.

(2001.gada 10.maija likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 01.06.2001.)

51.pants

(1) Pašvaldības, veicot likumā noteikto pastāvīgo funkciju, organizē siltumapgādi savā administratīvajā teritorijā, kā arī veicina konkurenci siltumapgādes un kurināmā tirgū.

(2) Pašvaldības savas administratīvās teritorijas attīstības plāna ietvaros, ņemot vērā vides aizsardzības un kultūras pieminekļu aizsardzības noteikumus, kā arī vietējo energoresursu izmantošanas iespējas un izvērtējot siltumapgādes drošumu un ilgtermiņa robežizmaksas, var noteikt siltumapgādes attīstību, saskaņojot to ar regulatoru.

(2001.gada 10.maija likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 26.05.2005. likumu)

52.pants

Atslēgšanās no centralizētās siltumapgādes sistēmas vai pieslēgšanās pie tās nedrīkst traucēt siltuma saņemšanu pārējiem šīs sistēmas lietotājiem.

(2001.gada 10.maija likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 01.06.2001.)

X nodaļa. Energoefektivitātes paaugstināšana

53.pants

(Izslēgts ar 10.05.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.06.2001.)

54.pants

Energoapgādes komersanti, uzsākot jaunu objektu būvniecību vai ierīkošanu, kā arī esošo objektu paplašināšanu, izmanto vai uzstāda vienīgi tādas energoapgādē izmantojamās iekārtas, ierīces un ietaises, kuras atbilst energoefektivitātes, kvalitātes un drošuma prasībām.

55.pants

Enerģijas lietotāji ierīko vai uzstāda tādas enerģiju patērējošās iekārtas vai ierīces, kuras atbilst kvalitātes un drošuma prasībām.

56.pants

(1) Enerģiju patērējošo iekārtu tehniskajā dokumentācijā norāda, kāds ir šo iekārtu enerģijas patēriņš tipiskos lietošanas apstākļos.

(2) Tirdzniecībā piedāvājamām enerģiju patērējošām iekārtām to energoefektivitāte tiek norādīta speciālā marķējumā par tehnisko raksturojumu.

(3) Enerģiju patērējošo iekārtu energoefektivitātes atbilstību prasībām apliecina to atbilstības sertifikāts.

57.pants

Jaunbūvēs vai ēkās un būvēs, kurās noris rekonstrukcija, esošie vai potenciālie enerģijas lietotāji uzstāda tādas norobežojošās konstrukcijas, kuru siltumpretestība nav mazāka par attiecīgos normatīvos noteikto.

58.pants

Enerģijas un kurināmā efektīvas izlietošanas, vietējo energoresursu apgūšanas un izmantošanas veicināšanai un energoefektivitātes paaugstināšanai Ministru kabinets var izveidot speciālu energoefektivitātes fondu, kurā ieskaita finansu līdzekļus no mērķa ziedojumiem un ieguldījumiem enerģijas efektīvas lietošanas un energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumos, kā arī no citiem ieņēmumiem.

XI nodaļa. Enerģētiskā krīze

59.pants

Enerģētiskā krīze ir likumā noteiktajā kārtībā izsludināti periodi, kad enerģijas vai kurināmā piegāde energoapgādes komersantiem vai enerģijas lietotājiem ir apdraudēta vai traucēta tādā apjomā, ka šo apdraudējumu vai traucējumus energoapgādes komersanti nespēj laikus prognozēt un novērst ar saimnieciskās darbības metodēm.

60.pants

(1) Valsts enerģētisko krīzi izsludina gadījumos, kad enerģijas piegāde ir traucēta tādā apjomā, kas var apdraudēt iedzīvotāju drošību, veselību un tautsaimniecības nozaru darbību, un šie traucējumi aptver teritoriju, kurā iedzīvotāju skaits pārsniedz vienu trešdaļu no valsts iedzīvotāju skaita vai arī kura aizņem vairāk nekā pusi no valsts teritorijas.

(2) Valsts enerģētisko krīzi izsludina Ministru kabinets pēc tā ministra ierosinājuma, kurš ir atbildīgs par enerģētiku.

61.pants

Sistēmas operatoram un energoapgādes komersantam, kura licences darbības zona skar pašvaldības administratīvo teritoriju, ir pienākums informēt attiecīgo pašvaldību — pilsētas vai novada domi (pagasta padomi) — par enerģijas piegādes traucējumiem vai par to iespēju.

(26.05.2005. likuma redakcijā)

62.pants

(1) Vietējās enerģētiskās krīzes izsludināšanu ierosina pilsētas domes (pagasta padomes) priekšsēdētājs gadījumos, kad enerģijas piegāde ir traucēta tādā apjomā, kas var apdraudēt iedzīvotāju drošību, veselību un tautsaimniecības nozaru darbību noteiktā norobežotā teritorijā, kura sakrīt ar pašvaldības administratīvo teritoriju.

(2) Vietējo enerģētisko krīzi izsludina attiecīgā pašvaldība — pilsētas vai novada dome (pagasta padome), kuras administratīvo teritoriju skar enerģētiskā krīze.

(3) Par vietējās enerģētiskās krīzes izsludināšanu pilsētas vai novada domes (pagasta padomes) priekšsēdētājs nekavējoties ziņo par pašvaldībām un par enerģētiku atbildīgajiem ministriem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 26.05.2005. likumu)

63.pants

Enerģētiskās krīzes laikā energoapgādes komersants, lai pēc iespējas nodrošinātu enerģijas lietotāju nepārtrauktu apgādi ar nepieciešamo veidu enerģiju, var sākt izmantot kurināmā drošības rezervi, kuras apjoms un veids noteikts licencē.

64.pants

(1) Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā enerģijas lietotāji apgādājami ar enerģiju izsludinātās enerģētiskās krīzes laikā. Šī kārtība paredz:

1) enerģijas patēriņa ierobežojumus un prioritātes atsevišķām enerģijas lietotāju grupām;

2) kurināmā drošības rezerves izmantošanas kārtību energoapgādes komersantos, lai pēc iespējas nodrošinātu enerģijas lietotāju nepārtrauktu apgādi ar enerģiju.

(2) Ministru kabineta noteikto kārtību, kādā enerģijas lietotāji apgādājami ar enerģiju pēc valsts enerģētiskās krīzes izsludināšanas, realizē attiecīgie sistēmas operatori un Valsts enerģētiskās krīzes centrs attiecībā uz visiem energoapgādes komersantiem, kā arī komersantiem, kuriem Ministru kabineta noteiktajā kārtībā ir izsniegtas licences komercdarbībai ar degvielu.

(3) Šā panta pirmajā daļā noteiktā kārtība ir spēkā arī izsludinātās vietējās enerģētiskās krīzes laikā, un to piemēro attiecīgajiem sistēmas operatoriem un pašvaldību enerģētiskās krīzes centriem, lai nodrošinātu enerģijas lietotāju apgādi ar elektroenerģiju un gāzi attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā.

65.pants

(1) Vienotu Valsts enerģētiskās krīzes centra darbības kārtību un kompetenci reglamentē Ministru kabineta noteikumi.

(2) Valsts enerģētiskās krīzes centru izveido Ministru kabinets.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.05.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.06.2001.)

66.pants

(Izslēgts ar 10.05.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.06.2001.)

67.pants

(1) Pēc tam, kad situācija enerģētikā ir normalizējusies un atjaunota enerģijas piegāžu stabilitāte un drošība, par enerģētiku atbildīgais ministrs ierosina Ministru kabinetam atcelt valsts enerģētisko krīzi.

(2) Valsts enerģētisko krīzi atceļ Ministru kabinets.

68.pants

(Izslēgts ar 10.05.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.06.2001.)

69.pants

(1) Vietējās enerģētiskās krīzes laikā attiecīgā pašvaldība nosaka kārtību, kādā enerģijas lietotāji apgādājami ar elektroenerģiju, siltumenerģiju un sašķidrināto gāzi šīs pašvaldības administratīvajā teritorijā. Šī kārtība paredz:

1) elektroenerģijas, siltumenerģijas un sašķidrinātās gāzes patēriņa ierobežojumus un prioritātes atsevišķām enerģijas lietotāju grupām attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā;

2) kurināmā drošības rezerves izmantošanas kārtību energoapgādes komersantos, kuru pienākums ir apgādāt enerģijas lietotājus ar nepieciešamo siltumenerģiju un sašķidrināto gāzi attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā.

(2) Pašvaldības noteikto kārtību, kādā enerģijas lietotāji apgādājami ar siltumenerģiju un sašķidrināto gāzi pēc vietējās enerģētiskās krīzes izsludināšanas, realizē attiecīgais sistēmas operators un attiecīgās pašvaldības enerģētiskās krīzes centrs sadarbībā ar regulatoru attiecībā uz visiem energoapgādes komersantiem, kā arī komersantiem, kuriem Ministru kabineta noteiktajā kārtībā ir izsniegtas licences komercdarbībai ar degvielu, ja tie veic šo komercdarbību attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā.

(3) Vietējās enerģētiskās krīzes pārvarēšanas un novēršanas pasākumus pašvaldība veic par sava budžeta līdzekļiem.

70.pants

(1) Pašvaldības enerģētiskās krīzes centru izveido pilsētas vai novada dome (pagasta padome), un centrā ietilpstošās personas sasauc pilsētas vai novada domes (pagasta padomes) priekšsēdētājs ne vēlāk kā četru stundu laikā pēc vietējās enerģētiskās krīzes izsludināšanas.

(2) Vairākas pašvaldības, kuras vienlaikus skar enerģētiskā krīze, var koordinēt šo pašvaldību enerģētiskās krīzes centru darbību vai izveidot vienotu pašvaldību enerģētiskās krīzes centru, kurā ietilpstošās personas sasauc pēc attiecīgo pašvaldību — pilsētas vai novada domes (pagasta padomes) — priekšsēdētāju kopīgas

vienošanās, pieaicinot atbildīgas pašvaldību amatpersonas, vides aizsardzības speciālistus un energoapgādes komersantu pārstāvjus.

(26.05.2005. likuma redakcijā)

71.pants

(1) Ministru kabineta un pašvaldības noteiktā kārtība, kādā enerģijas lietotāji apgādājami ar enerģiju izsludinātas enerģētiskās krīzes laikā, var ierobežot energoapgādes komersantu saistības apgādāt ar enerģiju visus enerģijas lietotājus to licences darbības zonā, kā arī energoapgādes komersantu un enerģijas lietotāju līgumsaistību izpildi attiecībā uz enerģijas piegādi.

(2) Energoapgādes komersanti nav atbildīgi par zaudējumiem, kas nodarīti enerģijas lietotājiem izsludinātas enerģētiskās krīzes laikā.

(3) Valsts enerģētiskās krīzes laikā elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoram ir tiesības dot rīkojumus elektroenerģijas ražotājiem par ģenerējošās jaudas izmaiņām tehnisko iespēju robežās vai to pilnīgu apturēšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 26.05.2005. likumu)

72.pants

Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā komersanti, kuriem noteiktā kārtībā ir izsniegtas licences komercdarbībai ar naftas produktiem (degvielu), un komersanti, kas ieved savam patēriņam naftas produktus, izveido un uzglabā naftas un naftas produktu rezerves, lai enerģētiskās krīzes periodos tiktu nodrošināta apgāde ar naftu un naftas produktiem.

(26.05.2005. likuma redakcijā)

72.¹ pants

Ministru kabinets nosaka valsts īpašumā esošo naftas produktu rezervju apjomu un kārtību, kādā tās izveidojamas, uzglabājamas un izmantojamas enerģētiskās krīzes periodā.

(26.05.2005. likuma redakcijā)

73.pants

Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā energoapgādes komersanti un komersanti, kuriem Ministru kabineta noteiktajā kārtībā ir izsniegtas licences komercdarbībai ar degvielu, pārdod tiem piederošo kurināmo pēc valsts vai pašvaldības enerģētiskās krīzes centra pieprasījuma izsludinātas enerģētiskās krīzes laikā.

74.pants

Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā tiek veikta nepieciešamās informācijas apkopošana un izvērtēšana, lai nodrošinātu optimālu enerģijas patēriņa sabalansētību, enerģētiskās krīzes novēršanas plānošanu, vadību, krīzes seku likvidēšanu un pārvarēšanu.

75.pants

Kārtību, kādā enerģijas lietotāju apgāde ar enerģiju tiek veikta izņēmuma stāvoklī vai ārkārtējās situācijās, nosaka citi likumi.

XII nodaļa. Enerģētikas pārvalde

76.pants

(1) Enerģētikas pārvaldi veic Ministru kabinets, un to īsteno Ekonomikas ministrija un par enerģētiku atbildīgais ministrs.

(2) Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā ierīkojami jauni energoapgādes komersantu objekti, un izdod enerģijas lietošanas iekārtu un ietaišu ierīkošanas, ekspluatācijas un drošas lietošanas tehniskos noteikumus.

77.pants

(1) Par enerģētiku atbildīgais ministrs veic šādas funkcijas:

1) *(izslēgts ar 10.05.2001. likumu);*

2) *(izslēgts ar 17.03.2005. likumu);*

3) *(izslēgts ar 17.03.2005. likumu);*

4) vada normatīvo aktu projektu izstrādi valsts enerģētikas politikas īstenošanai;

5) veicina enerģijas lietotājiem piegādāto energoresursu efektīvu un ekonomisku izmantošanu;

6) veicina investīciju piesaistīšanu enerģētikā, kā arī energoapgādes komersantu objektu modernizācijā un būvniecībā.

(2) Par enerģētiku atbildīgajam ministram ir tiesības pieprasīt un netraucēti saņemt viņam nepieciešamo informāciju no regulatora un energoapgādes komersantiem.

78.pants

(Izslēgts ar 10.05.2001. likumu)

79.pants

(Izslēgts ar 17.03.2005. likumu)

80.pants

(Izslēgts ar 17.03.2005. likumu).

81.pants

Pašvaldības, plānojot energoapgādes attīstību savās administratīvajās teritorijās, var ierosināt energoapgādes komersantu horizontālo integrāciju un komersantu saplūšanu vienotā komersantā, ja tas pazemina energoapgādes perspektīvās robežizmaksas, uzlabo enerģijas lietotāju apgādes drošumu un kvalitāti un enerģijas sadales sistēmu darbību.

82.pants

(1) Energoapgādes komersantu, kā arī tādu komersantu, kuri veic komercdarbību, kas ietver siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanu, iepirkšanu, pārvadi, sadali vai realizāciju, bet kuriem šīs komercdarbības veikšanai saskaņā ar normatīvajiem aktiem licence nav nepieciešama, objektu un enerģijas lietošanas iekārtu un ietaišu valsts tehnisko uzraudzību un kontroli veic Valsts energoinspekcija, kuras pienākumi ir šādi:

1) kontrolēt energoapgādes komersantu objektu un enerģijas lietošanas iekārtu un ietaišu montāžas kvalitātes, drošības un ekspluatācijas pārbaudes, to atbilstošu un savlaicīgu veikšanu;

2) kontrolēt un uzraudzīt elektroenerģijas, siltumenerģijas un gāzes apgādē izmantojamo iekārtu atbilstības novērtēšanas kārtību un apliecinājumu energoapgādes komersantos;

3) veikt elektroenerģijas, siltumenerģijas un gāzes kvalitātes prasību izpildes un atbilstības kontroli un uzraudzību, lai veicinātu elektroenerģijas, siltumenerģijas un gāzes efektīvu izmantošanu;

4) piedalīties elektroenerģijas, siltumenerģijas un gāzes apgādes sistēmu avāriju cēloņu noskaidrošanā un nelaiemes gadījumu izmeklēšanas komisiju darbā.

(2) Valsts energoinspekcija savas kompetences ietvaros sastāda administratīvo pārkāpumu protokolus un uzliek administratīvos sodus saskaņā ar likumu.

(3) Valsts energoinspekciju izveido Ministru kabinets. Valsts energoinspekcija ir civiļiestāde, un tās darbību pārrauga par enerģētiku atbildīgais ministrs.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 26.05.2005. likumu)

XIII nodaļa. Energoapgādes regulēšana

83.pants

Energoapgādes regulēšanu veic saskaņā ar likumu “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” izveidota sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas iestāde — regulators.

(2001.gada 10.maija likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 01.10.2001.)

84.pants

(1) Regulators, īstenojot energoapgādes regulēšanu, papildus likumā “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” noteiktajam veic šādas funkcijas:

1) veicina energoapgādes komersantu efektīvu darbību;

2) sekmē vietējo un atjaunojamo energoresursu izmantošanu energoapgādē;

3) veicina lietotājiem piegādātās enerģijas efektīvu izmantošanu.

(2) Regulators, pildot šajā likumā noteiktos uzdevumus, ievēro valsts enerģētikas politiku un realizē Latvijas enerģētikas nacionālo programmu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.05.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.10.2001.)

84.¹ pants

(1) Regulators apstiprina sistēmas operatora izstrādātos dabasgāzes sistēmas pieslēguma noteikumus, kuriem jābūt objektīvi pamatotiem, ekonomiski attaisnotiem, taisnīgiem, vienlīdzīgiem un atklātiem. Sistēmas operators regulatora noteiktajā laikā iesniedz regulatoram priekšlikumus par dabasgāzes sistēmas pieslēguma noteikumiem.

(2) Dabasgāzes apgādē papildus šajā likumā un likumā “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” noteiktajam regulators uzrauga:

- 1) starpvalstu savienojumu jaudu vadības un sadales noteikumus sadarbībā ar to dalībvalstu attiecīgo iestādi vai iestādēm, ar kurām ir šāds starpvalstu savienojums;
 - 2) visas darbības un metodes, ko sistēmu operatori pielieto sistēmas jaudas pārslodzes vadībai Latvijas dabasgāzes apgādes sistēmā;
 - 3) sistēmu operatoru laika patēriņu pieslēgumu un remontdarbu veikšanai;
 - 4) sistēmu operatoru publicēto informāciju par starpvalstu savienojumiem, tīklu izmantošanu un sistēmu jaudas sadalījumu starp ieinteresētajām pusēm;
 - 5) grāmatvedības nodalīšanu atbilstoši šā likuma 12.pantā noteiktajai kārtībai;
 - 6) šajā likumā noteikto pārvades, sadales un dabasgāzes krātuves operatoru pienākumu izpildi;
 - 7) dabasgāzes tirgus pārskatāmību un konkurences līmeni tajā;
 - 8) šā panta pirmajā daļā noteikto sistēmas pieslēguma noteikumu izpildi.
- (3) Regulators reizi gadā publicē ziņojumu par šā panta otrajā daļā noteikto dabasgāzes apgādes sistēmas darbības aspektu uzraudzības rezultātiem.

(26.05.2005. likuma redakcijā)

85.pants

(1) Regulators savas kompetences ietvaros nosaka energoapgādi regulējošus normatīvus un sniedz to skaidrojumu.

(2) (Izslēgta ar 10.05.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.10.2001.).

(3) Regulators ir atbrīvots no valsts nodevas visos gadījumos, kad tas ceļ prasību tiesā pret personām, kas pārkāpušas normatīvajos aktos noteiktās prasības attiecībā uz energoapgādi.

(4) (Izslēgta ar 10.05.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.10.2001.).

(5) (Izslēgta ar 10.05.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.10.2001.).

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.05.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.10.2001.)

86.pants

(Izslēgts ar 10.05.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.10.2001.)

87.pants

(Izslēgts ar 10.05.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.10.2001.)

88.pants

Enerģijas patērētāju tiesību un interešu aizsardzību veic Patērētāju tiesību aizsardzības centrs. Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija izskata strīdus likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" noteiktajā kārtībā.

(26.05.2005. likuma redakcijā)

89.pants

(Izslēgts ar 26.05.2005. likumu)

90.pants

(Izslēgts ar 10.05.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.10.2001.)

91.pants

Kommercdarbībai siltumenerģijas apgādē ir nepieciešama licence:

1) siltumenerģijas ražošanai iekārtās ar maksimālo slodzi, kas lielāka par vienu megavatu;

2) siltumenerģijas pārvadei pa cauruļvadiem, kuru diametrs ir lielāks par 200 milimetriem;

3) siltumenerģijas sadalei un tirdzniecībai jebkuriem enerģijas lietotājiem, ja tirdzniecības apjoms pārsniedz 20 000 megavatstundu gadā.

92.pants

To sabiedrisko pakalpojumu veidus, kurus nepieciešams regulēt, energoapgādē nosaka saskaņā ar likumu “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem”.

(2001.gada 10.maija likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 01.10.2001.)

93.pants

(Izslēgts ar 10.05.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.10.2001.)

94.pants

(Izslēgts ar 10.05.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.10.2001.)

95.pants

Pieprasījumu par enerģijas piegādi izskata saskaņā ar likumu “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem”.

(2001.gada 10.maija likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 01.10.2001.)

96.pants

Regulators saskaņā ar likumu “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” pārņem sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja licences darbības zonu, ja energoapgādes komersants jebkādu iemeslu dēļ nevar nodrošināt nepārtrauktu energoapgādi.

(2001.gada 10.maija likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 01.10.2001.)

97.pants

Tarifus nosaka saskaņā ar likumu “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem”.

(2001.gada 10.maija likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 01.10.2001.)

98.pants

(Izslēgts ar 10.05.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.10.2001.)

Pārejas noteikumi

1. Ministru kabinets:

1) līdz 2001.gada 1.decembrim nosaka šā likuma 40.panta ceturtajā daļā paredzēto apjomu un teritoriālo izvietojumu, bet līdz 2001.gada 31.decembrim — šā likuma 41.pantā paredzēto kārtību un prasības koģenerācijas stacijām;

2) līdz 2003.gada 1.janvārim nosaka kārtību, kādā uzņēmumi (uzņēmējsabiedrības), kuriem Ministru kabineta noteiktajā kārtībā ir izsniegtas licences uzņēmējdarbībai ar naftas produktiem (degvielu), izveido un uzglabā naftas un naftas produktu rezerves;

3) līdz 1999.gada 30.jūnijam nosaka kvalificēto elektroenerģijas lietotāju definēšanas kritērijus un kārtību, kādā kvalificētie elektroenerģijas lietotāji iepērk elektroenerģiju ārpus pārvades sistēmas, kā arī izstrādā ar to saistītos nepieciešamos normatīvos aktus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.05.2001. likumu, kas stājas spēkā no 01.06.2001.)

2. Energoapgādes uzņēmumu licences, kas izsniegtas pirms šā likuma spēkā stāšanās, ir spēkā līdz attiecīgās licences noteiktā darbības termiņa beigām, un nepieciešamos grozījumus energoapgādes uzņēmumu licences nosacījumos var izdarīt vienīgi likumā noteiktajā kārtībā.

3. Ar šā likuma spēkā stāšanos spēku zaudē likums "Par uzņēmējdarbības regulēšanu enerģētikā" (Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 1995, 21.nr.; 1997, 1., 14.nr.).

4. Likums stājas spēkā tā pieņemšanas dienā, un Ministru kabinets izslēdz akciju sabiedrību "Latvenergo" no privatizējamo uzņēmumu saraksta.

(2000.gada 3.augusta likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 03.08.2000.)

5. Energoapgādi valsts regulējamās nozarēs regulē Energoapgādes regulēšanas padome līdz 2001.gada 1.oktobrim, kad tās funkcijas pārņem Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija saskaņā ar likumu "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem".

(2001.gada 10.maija likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 01.06.2001.)

6. Energoapgādi pašvaldību regulējamās nozarēs regulē Energoapgādes regulēšanas padome līdz 2001.gada 1.septembrim, kad tās funkcijas pārņem pašvaldību regulatori saskaņā ar likumu "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem".

(2001.gada 10.maija likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 01.06.2001.)

7. Energoapgādes regulēšanas padomes saistību pārņēmeja ar 2001.gada 1.oktobri ir Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija.

(2001.gada 10.maija likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 01.06.2001.)

8. Energoapgādes regulēšanas padomes Licenču birojs līdz 2001.gada 1.oktobrim tiek reorganizēts par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas izpildinstitūcijas attiecīgām struktūrvienībām saskaņā ar likumu "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem".

(2001.gada 10.maija likuma redakcijā, kas stājas spēkā no 01.06.2001.)

9. Šā likuma grozījumi, kas attiecas uz vārda "reģeneratīvie" aizstāšanu ar vārdu "atjaunojamie"; grozījumi attiecībā uz 1.panta 7. un 15.punkta, 5.panta otrās daļas, IV, V, VI, VII nodaļas, 77.panta pirmās daļas 2. un 3.punkta, 79. un 80.panta izslēgšanu, kā arī 1.panta 11. un 12.punkta jaunā redakcija (par terminiem "enerģijas pārvade" un "enerģijas sadale") un grozījums attiecībā uz 1.panta papildināšanu ar 24.punktu stājas spēkā vienlaikus ar elektroenerģijas tirgus likuma spēkā stāšanos.

(2005.gada 17.marta likuma redakcijā)

10. Ministru kabinets izdod šā likuma 24.panta 1.² daļā, 42.¹ panta pirmajā daļā, 43.¹ panta otrajā daļā, 46.panta pirmajā daļā un 72.¹ pantā paredzētos noteikumus līdz 2006.gada 1.janvārim.

(2005.gada 26.maija likuma redakcijā)

11. Regulators izdod šā likuma 12.panta ceturtajā daļā paredzētos noteikumus līdz 2006.gada 1.janvārim.

(2005.gada 26.maija likuma redakcijā)

12. Regulators izdod šā likuma 42.² panta otrajā daļā paredzētos noteikumus sešu mēnešu laikā no šā panta spēkā stāšanās dienas.

(2005.gada 26.maija likuma redakcijā)

13. Šā likuma 84.¹ panta pirmajā daļā minētie pieslēguma noteikumi iesniedzami regulatoram apstiprināšanai piecu mēnešu laikā no šā panta spēkā stāšanās dienas.

(2005.gada 26.maija likuma redakcijā)

14. Šā likuma 15.panta septītajā daļā minētie sistēmas lietošanas noteikumi un dabasgāzes krātuves lietošanas noteikumi, 45.² panta trešajā un sestajā daļā minētie balansēšanas aprēķinu noteikumi un garantiju pieprasīšanas kritēriji un kārtība iesniedzami regulatoram apstiprināšanai piecu mēnešu laikā no attiecīgo tiesību normu spēkā stāšanās dienas.

(2005.gada 26.maija likuma redakcijā)

15. Šā likuma 15.panta piektās un septītās daļas, 42.panta, 42.¹ panta trešās un ceturtais daļas, 42.² panta, 43.panta otrās un trešās daļas, 45.panta otrās, trešās un ceturtais daļas, 45.¹ panta, 45.² panta otrās, trešās, ceturtais, piektās un sestās daļas, 45.³ panta spēkā stāšanās laiku un kārtību nosaka ar īpašu likumu.

(2005.gada 26.maija likuma redakcijā)

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvu

(Atsauce 2005.gada 26.maija likuma redakcijā)

Likumā iekļautas tiesību normas, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes 2003.gada 26.jūnija direktīvas [2003/55/EK](#) par dabasgāzes tirgus kopīgiem noteikumiem un direktīvas [98/30/EK](#) atcelšanu.

Likums Saeimā pieņemts 1998.gada 3.septembrī.

Valsts prezidenta vietā

Saeimas priekšsēdētājs

Rīgā 1998.gada 22.septembrī

A.Čepānis